

GLASBENA UMETNOST

6. razred

Pripravila: Tamara Žnidaršič

GLAS IN VOKALNI SESTAVI

Človeški glas je primarno in najstarejše glasbilo – nastane z delovanjem celega telesa. Najpomembnejšo vlogo pri nastanku glasu imata glasilki.

Moške in ženske glasove glede na glasovni obseg različno imenujemo:

- MOŠKI GLASOVI so bas, bariton in tenor (najnižji → najvišji).
- ŽENSKI GLASOVI so alt, mezzosopran in sopran (najnižji → najvišji).

Mali vokalni sestavi so skupine, v katerih lahko prepeva od tri do devet pevcev. Glede na število članov jih različno imenujemo:

- (3) tercet,
- (4) kvartet,
- (5) kvintet,
- (6) sekstet,
- (7) septet,
- (8) oktet,
- (9) nonet.

Pevski zbor sestavlja skupina več pevcev (nad 12), ki jih druži želja po petju, skupnem druženju in spoznavanju zborovskih skladb ter nastopanju. Tudi zbore glede na starost in spol različno imenujemo:

- otroški,
- mladinski,
- dekliški,
- ženski,
- moški,
- mešani pevski zbor, pa tudi na primer
- partizanski,
- cerkveni,
- operni,
- akademski pevski zbor.

ZBOROVSKPE PEVSKPE ZASEDBE, POIMENOVANJE GLASOV IN NAJPOGOSTEJSE ZBOROVSKPE POSTAVITVE

Zborovske pevске zasedbe	Poimenovanje glasov	Običajna postavitvev zborov
<u>otroški pevski zbor</u>	Enoglasno petje ali prvi glas drugi glas	
<u>mladinski pevski zbor</u>	prvi glas drugi glas tretji glas	
<u>dekliški in ženski pevski zbor</u>	S - sopran 1 sopran 2 (mezzosopran) A - alt 1 alt 2 (contraalt)	
<u>fantovski in moški pevski zbor</u>	T - tenor 1 tenor 2 B - bas (bariton) bas 2	
<u>mešani pevski zbor</u>	S - sopran A - alt T - tenor B - bas	

Oseba, ki strokovno vodi in usmerja malo pevsko skupino ali pevski zbor, se imenuje zborovodja.

Ko na odru nastopa en sam pevec, ga imenujemo solist in rečemo, da poje solo. Če na odru skupaj pojeta dva pevca, je to duet.

GLASBA IN INŠTRUMENTALNI SESTAVI

Glasbilo je vsak predmet, ki je izdelan z namenom, da bi iz njega izvabili zvoke, ki pomenijo glasbo.

Domnevno najstarejše glasbilo na svetu je paleolitska piščal, ki so jo našli v jamskem najdišču Divje babe. Gre za piščal, ki je izdelana iz stegenice jamskega medveda in naj bi bila stara okoli 45.000 let.

Glasbila lahko v podskupine razdelimo na dva načina:

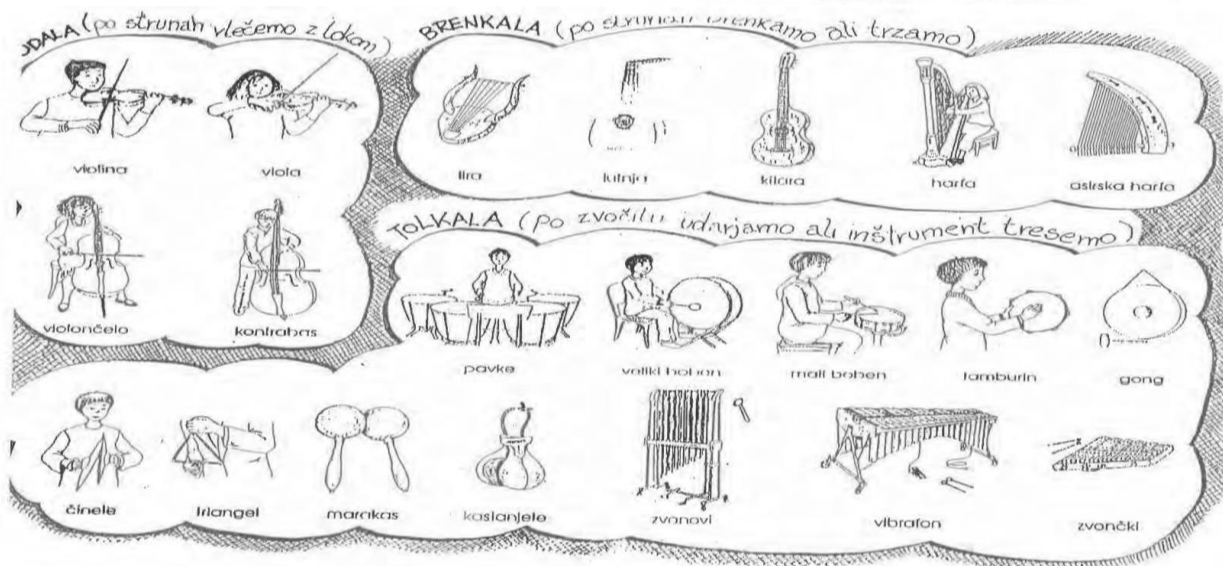
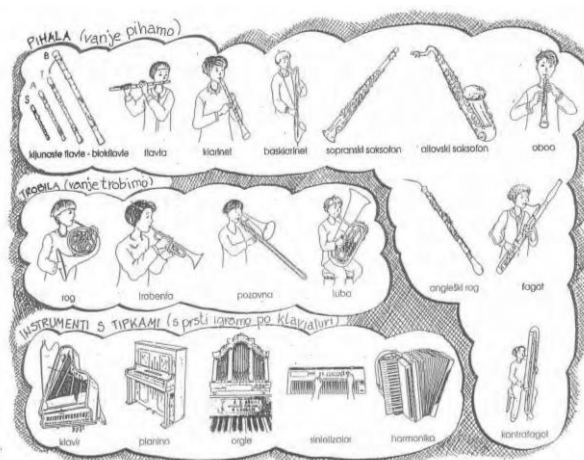
- glede na vrsto zvočila (torej glede na snov, ki oddaja zvok) – ZNANSTVENA RAZDELITEV,
- glede na način igranja (torej glede na to, kako iz glasbila izvabimo zvok) – PRAKTIČNA RAZDELITEV.

ZNANSTVENA RAZDELITEV

- idiofoni (samozvočniki): ropotulja, paličice, činele, raglja, drumlica, triangel, gong, kastanjete
- membranofoni (glasbila z opno): boben, pavke, lončeni bas
- kordofoni (strunska glasbila): kitara, violina, klavir, mandolina, cimbale
- aerofoni (zrakovna glasbila): saksofon, trobenta, harmonika, orgle, flavta
- elektrofoni (električna in elektronska glasbila): električna kitara, sintetizator, elektronski bobni

PRAKTIČNA RAZDELITEV

- pihala: flavta, saksofon, fagot, oboa,
- klarinet
- trobila: trobenta, tuba, rog, pozavna
- tolkala: ksilofon, činele, triangel, pavke, marimba
- glasbila s tipkami: klavir, orgle, čembalo, harmonika, sintetizator
- brenkala: kitara, citre, harfa, tamburica
- godala: violina, viola, violončelo, kontrabas

Komorna glasba je izraz za skladbe, ki jih izvaja manjše število izvajalcev. Komorne sestave glede na število izvajalcev različno imenujemo:

- (2) duo (ne duet!),
- (3) trio (ne tercet!),
- (4) kvartet,
- (5) kvintet,
- (6) sekstet,
- (7) septet,
- (8) oktet,
- (9) nonet,
- (10) decet.

Najbolj pogosti komorni sestavi so:

- godalni trio (violina, viola, violončelo),
- godalni kvartet (dve violini, viola, violončelo),
- klavirski trio (violina, violončelo, klavir),
- pihalni kvintet (flavta, oboa, klarinet, fagot, rog).

Orkester je večja skupina instrumentalistov, ki inštrumente združuje v večje zasedbe.

Poznamo jih več vrst, ločimo pa jih glede na:

- velikost (simfonični, komorni orkester),
- sestavo (godalni, pihalni, harmonikarski orkester ...),
- značilni repertoar (jazz, plesni orkester),
- ustanovo ali okolje delovanja (operni, televizijski orkester).

Oseba, ki strokovno vodi in usmerja orkester, se imenuje dirigent. V rokah pogosto drži dirigentsko palico in dirigira. Pred seboj ima partituro, ki predstavlja pregledni notni zapis vseh glasbil v orkestru in morebitnih vokalnih glasov.

KLASIČNI SIMFONIČNI ORKESTER

18 000 000 000 000 000 000

